

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та освіти
впродовж життя

26 серпня 2025 р., протокол № 7

Голова Вченої ради

Людмила МОГЕЛЬНИЦЬКА

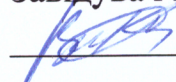

ПРОГРАМА АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

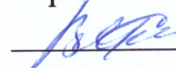
для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 033 «Філософія»
освітньо-професійна програма «Масові комунікації, коучинг та
консалтинг»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра журналістики та філософських студій

Схвалено на засіданні кафедри
журналістики та філософських студій
25 серпня 2025 р., протокол № 7

Завідувач кафедри

 Вадим СЛЮСАР

Гарант освітньо-професійної програми

 Вадим СЛЮСАР

Розробники: д. філос. н, доц. Вадим СЛЮСАР, к.філос.н., доц. Ольга
ГОРДІЙЧУК, к.філос.н., доц. Ірина ВІТЮК

Житомир
2025 – 2026 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 2

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою атестації здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» за спеціальністю 033 «Філософія» є перевірка рівня сформованості загальних і спеціальних компетентностей, а також досягнутих результатів навчання відповідно до вимог освітньо-професійної програми «Масові комунікації, коучинг та консалтинг».

Програма атестації зі спеціальності передбачає комплексну перевірку здатності здобувачів застосовувати філософські знання, аналітичні інструменти та комунікативні технології у сфері масових комунікацій, коучингової та консалтингової діяльності. Особлива увага приділяється рівню розвитку критичного мислення, навичок аргументації, аналітичної роботи з інформацією, здатності до професійної комунікації та етичної відповідальності.

Програма атестації розроблена на основі навчальних дисциплін теоретичного та практичного спрямування, зокрема: «Історія філософії», «Соціальна філософія та філософія історії», «Філософська антропологія», «Медіафілософія», «Етика та естетика комунікації», «Філософія культури», «Онтологія та гносеологія», «Основи коучингу та консалтингу», «Методики коучингу та консалтингу» та інших компонентів освітньо-професійної програми.

Основна мета атестаційного екзамену полягає у встановленні відповідності результатів навчання здобувачів вищої освіти вимогам освітньо-професійної програми.

Екзамен проводиться в усній формі за екзаменаційними білетами. Білети готуються у відповідності до розміщеної нижче програми підготовки. Кожен білет містить 3 теоретичних питання. Завдання готуються профільними викладачами.

Для встановлення відповідності екзаменаційних білетів програмі підготовки допускається зовнішнє рецензування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 3

Програма підготовки

Історія філософії (Філософія Стародавнього Сходу та антична філософія, філософія середніх віків та Відродження)

Тема 1. Предмет історії філософії

1. Історичність філософського знання. Предмет історії філософії.
2. Міфологічний, релігійний та філософський світогляд.
3. Основні філософські проблеми та розділи філософії.
4. Проблема визначення предмету філософії.
5. Основні функції філософії.

Тема 2. Філософія стародавнього світу: джерела та особливості

1. Про джерела філософії.
2. Специфіка давніх філософських систем.
3. Західна та східна моделі філософування.

Тема 3. Філософія Стародавньої Індії

1. Початок філософії Стародавньої Індії. Веди.
2. Ортодоксальні філософські школи Стародавньої Індії.
3. Неортодоксальні філософські школи Стародавньої Індії.

Тема 4. Розвиток філософської традиції в Китаї

1. Культурно-історичні передумови формування філософії Китаю.
2. Перехід від міфу до філософського стилю мислення.
3. Основні філософські школи Стародавнього Китаю.

Змістовий модуль 2. Антична філософія

Тема 5. Передумови, джерела та особливості античної філософії

1. Передумови виникнення античної філософії.
2. Джерела філософії Стародавньої Греції.
3. Етапи розвитку античної філософії.

Тема 6. Філософія досократиків (докласичний період античної філософії)

1. Мілетська філософська школа.
2. Італійська філософська школа: Піфагорейський союз, елеати.
3. Антична натурфілософія: Емпедокл, Анаксагор.
4. Атомістична концепція буття.
5. Софісти.

Тема 7. Класичний період античної філософії

1. Філософія Сократа.
2. Філософські погляди Платона.
3. Філософія Аристотеля.

Тема 8. Елліністична філософія

1. Стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм.
2. Еклектизм, неопіфагореїзм.
3. Неоплатонізм.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 4

Тема 9. Раннє середньовіччя. Апологетика, патристика

1. Пізньоантична філософія як основа християнської філософії середніх віків.
2. Філософія гностиків.
3. Апологетика.
4. Донікейська патристика. Тертуліан, Ориген.
5. Післянікейська патристика. "Каппадокійці".
6. Латинська патристика. Августин Аврелій.

Тема 10. Середнє середньовіччя. Від партистики до схоластики

1. Северин Боецій.
2. Максим Сповідник.
3. Йоан Дамаскін.

Тема 11. Арабомусульманська філософія середньовіччя

1. Іслам і ранні філософські вчення.
2. Багдадська філософська школа.
3. Кордовська філософська школа.
4. Гебрейська філософська школа в арабському халіфаті.

Тема 12. Середньовічна схоластика

1. Рання схоластика. Іоанн Скот Еріугена, Ансельм Кентерберійський, П'єр Абеляр.
2. Середня схоластика. Франциск Ассізький, Бонавентура, Тома Аквінський, Іоанн Дунс Скот, Роджер Бекон, Майстер Екхарт.
3. Пізня схоластика. Вільям Оккам.

Тема 13. Перехідний характер філософії Відродження

1. Основні риси та напрямки філософії Відродження.
2. Гуманістичний характер філософії Відродження. Данте Аліг'єрі, Франческо Петрарка, Лоренцо Валла, Леонардо Бруні.
3. Неоплатонізм. Філософія Миколи Кузанського.
4. Марсиліо Фічіно, Джованні Піко делла Мірандолла.

Тема 14. Містична філософія Відродження

1. Якоб Бьоме. Християнський неортодоксальний містичний теїзм.
2. Франческо Патріці.
3. Пантеїзм.
4. Вчення про людину.

Тема 15. Натурфілософія

1. Бернардіно Телезіо.
2. Природні передумови, матеріальні засади та духовні основи суспільного життя.
3. Натуралістичний пантеїзм Джордано Бруно.

Тема 16. Християнська антропологія

1. Філософія людини. Мішель Монтень.
2. Реформація та Відродження. Еразм Роттердамський, Мартін Лютер.
3. Соціально-політичні доктрини Ренесансу. Нікколо Макіавеллі, Томас Мор, Томмазо Кампанелла.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 5

Філософія Нового часу

Тема 1. Історико–філософське означення європейської філософії Нового часу

1. Загальна характеристика філософії Нового часу.
2. Проблема методу у філософії
3. Нова парадигма основоположних категорій філософії.

Тема 2. Формування основ нової філософії у творчості Френсіса Бекона

1. Життєвий шлях Френсіса Бекона.
2. Концепція нової науки Ф. Бекона, його погляди на роль філософії.
3. Вчення про "примари" людського розуму. Проблема методу пізнання.

Тема 3. Філософія природи Френсіса Бекона та його соціально-етичні погляди

1. Філософія природи.
2. Соціальна утопія Ф.Бекона.
3. Етика Ф.Бекона.

Тема 4. Вчення про метод Рене Декарта

1. Постать Р.Декарта.
2. Вчення Декарта про метод. Головні правила методу.
3. Принцип універсального сумніву та його методологічне значення.

Тема 5. Метафізика Рене Декарта. Проблема людини

4. Вчення про духовну субстанцію і теорія пізнання.
5. Вчення про тілесну субстанцію. Фізика і космологія.
6. Матеріалістична фізіологія і проблема людини.

Тема 6. Картезіанська філософія

1. Картезіанство.
2. Матеріалістичний напрям у картезіанстві.
3. Картезіанство і релігійно-містична філософія.

Тема 7. Філософія британського емпіризму. Томас Гоббс

1. Механістичний матеріалізм як основа онтології Томаса Гоббса.
2. Гносеологія та номіналістична теорія мови.
3. Антропологія: «природний стан» та мотиви людської поведінки.
4. Соціально-політичне вчення.

Тема 8. Філософія Баруха Спінози

1. Вчення про субстанцію та її атрибути.
2. Гносеологія та вчення про метод.
3. Вчення про людину.

Тема 9. Філософія Готфріда Ляйбніца

1. Монадологія як основа метафізики Ляйбніца.
2. Концепція «передумовленої гармонії» та теорія пізнання.
3. Теодицея та вчення про «найкращий із можливих світів».

Тема 10. Філософія Джона Локка)

1. Критика теорії «вроджених ідей» та концепція Tabula rasa.
2. Вчення про ідеї та якості речей.
3. Соціально-політична концепція та теорія природного права.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 6

Тема 11. Філософія Джорджа Берклі

1. Критика поняття «матерія» та радикальний номіналізм.
2. Гносеологічний принцип «Esse est percipi» (Існувати – значить бути сприйманим).
3. Проблема соліпсизму та роль Бога в системі Берклі.
4. Критика механіцизму та наукового детермінізму.

Тема 12. Філософія Девіда Г'юма

1. Вчення про враження та ідеї.
2. Критичний аналіз поняття причинності.
3. Скептицизм щодо субстанції: критика «Я» та матерії.
4. Етичні та релігійні погляди Д. Г'юма.

Тема 13. Філософія британського Просвітництва

1. Особливості британського просвітництва.
2. Англійський матеріалізм XVIII ст.
3. Ідея моральної науки.

Тема 14. Філософія французького Просвітництва

1. Дух Просвітництва та ідеологія Вольтера.
2. Енциклопедисти та культ наукового знання.
3. Французький матеріалізм та сенсуалізм XVIII ст.
4. Соціально-політична концепція Жан-Жака Руссо.

Тема 15. Філософія німецького просвітництва

1. Систематизація раціоналізму: школа Христіана Вольфа.
2. І.Кант: «Коперніканський переворот» у філософії.
3. Етичне вчення Канта: категоричний імператив та свобода волі.
4. Вчення про антиномії та межі метафізики І.Канта.

Тема 16. Трансформації європейського ідеалізму Нового часу та перехід до антропологічного матеріалізму

1. Йоганн Готліб Фіхте: суб'єктивно-ідеалістична концепція активного «Я».
2. Фрідріх Вільгельм Шеллінг: філософія тотожності та натурфілософський синтез.
3. Георг Вільгельм Фрідріх Гегель: система абсолютного ідеалізму та діалектичний метод.
4. Людвіг Фейєрбах: антропологічний переворот та критика теології.

Філософія XIX-XX ст.

Тема 1. Позитивізм та емпіріокритицизм

1. Місце XIX століття у розвитку світової філософії. Основні соціальні, політичні та наукові передумови.
2. Позитивізм.
  - 2.1. Огюст Конт про начала позитивної філософії, три стадії розвитку знання, класифікацію наук та завдання філософії.
  - 2.2. Індуктивізм і утилітаріанізм Джона Стюарта Мілля. Проблема співвідношення матерії і свідомості у позитивізмі Дж. С. Мілля.
  - 2.3. Герберт Спенсер: предмет філософії і класифікація наук, суть вчення про еволюцію.
  - 2.4. Іполит Тен: мистецтво як органічну складову частину суспільного цілого

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 7

3. Емпіріокритицизм і «другий» позитивізм:
  - 3.1. Філософія науки Ернста Маха, концепція «економії мислення»
  - 3.2. Онтологічна концепція Ріхарда Авенаріуса.
4. Індійська філософія XIX століття.

Тема 2 Марксизм та неомарксизм

1. Історичні передумови марксизму
  - 1) Промислова революція: урбанізація, експлуатація праці та формування пролетаріату.
    - 2) Соціальні конфлікти XIX століття: революції 1848 року, Паризька комуна, зростання профспілок.
    - 3) Інтелектуальні впливи: діалектика Гегеля, матеріалізм Фейєрбаха, політична економія Рікардо.
  2. Класичний марксизм
    - 2.1. Карл Маркс
      - 1) Матеріалістичне розуміння історії: базис і надбудова як основа суспільного розвитку.
      - 2) Теорія класової боротьби: конфлікт між буржуазією та пролетаріатом як рушій історії.
      - 3) Концепція відчуження праці: дегуманізація людини в капіталістичному виробництві.
      - 4) Критика капіталізму: аналіз надлишкової вартості та прогноз його краху.
      - 5) Концепція комунізму: безкласове суспільство як кінцева мета.
    - 2.2. Фрідріх Енгельс
      - 1) Діалектика природи: розширення діалектичного методу на природничі науки.
      - 2) Співпраця з Марксом: спільна розробка «Маніфесту комуністичної партії» та «Капіталу».
      - 3) Розвиток марксизму: популяризація ідей Маркса після його смерті (наприклад, «Анти-Дюрінг»).
  3. Розвиток марксизму у XX столітті
    - 1) Георг Лукач: теорія реіфікації: перетворення людських відносин на «речі» в капіталістичному суспільстві, концепція класової свідомості: роль пролетаріату як суб'єкта історичних змін, вплив на естетику: марксистський аналіз літератури та мистецтва.
    - 2) Антоніо Грамші: концепція культурної гегемонії: домінування правлячого класу через культуру та ідеологію; роль органічних інтелектуалів: агенти змін у боротьбі за гегемонію; «Тюремні зошити»: аналіз держави, громадянського суспільства та революції.
    - 3) Луї Альтюссер: структуралістський марксизм: наголос на науковому характері марксизму; концепція ідеологічних апаратів держави (школа, церква тощо) як інструментів відтворення капіталізму; теорія «наддетермінації»: складна взаємодія економічних і позаекономічних факторів.
    - 4) Роза Люксембург: теорія імперіалізму: капіталізм як глобальна експансія та джерело війн; критика реформізму та бюрократії: заклик до спонтанної революційної дії мас; концепція «накопичення капіталу»: аналіз економічної експлуатації колоній.
    - 5) Ернст Блох: Філософія надії: утопічні ідеї як рушій соціальних змін; принцип «ще-не-буття»: потенціал майбутнього в теперішньому; марксистська естетика: аналіз мистецтва як виразу утопічного прагнення.
  4. Неомарксизм
    - 4.1. Франкфуртська школа
      - Макс Горкгаймер: критична теорія: аналіз суспільства через поєднання марксизму та психоаналізу; критика інструментального розуму: раціональність як засіб панування.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 8

- 4.2. Теодор Адорно (1903–1969)
- 1) Діалектика Просвітництва: прогрес як джерело нових форм пригноблення.
  - 2) Критика «культуриіндустрії»: стандартизація культури в капіталістичному суспільстві.
  - 3) Негативна діалектика: відмова від позитивних утопій.
- 4.3. Герберт Маркузе
- 1) «Одновимірна людина»: критика конформізму в розвинених капіталістичних суспільствах.
  - 2) Ерос і цивілізація: синтез марксизму з фрейдизмом для теорії визволення.
  - 3) Революційний потенціал маргінальних груп: студенти, меншини.
- 4.4. Юрген Габермас
- 1) Теорія комунікативної дії: ідеал раціонального дискурсу як альтернатива класовій боротьбі.
  - 2) Критика пізнього капіталізму: легітимаційна криза держави.
  - 3) Публічна сфера: аналіз демократії та її деградації.
- 4.5. Вальтер Беньямін
- 1) Критика технологічного прогресу: аналіз капіталізму через «Аркади».
  - 2) Концепція «аури»: втрата унікальності мистецтва в еру масового відтворення.
  - 3) Месіанський марксизм: історія як поле революційного розриву.
5. Критика марксизму
- 5.1. Карл Поппер
- 1) Критика історичного детермінізму: марксизм як псевдонаука через нефальсифікованість.
  - 2) Концепція «відкритого суспільства»: захист плюралізму проти тоталітаризму.
  - 3) Аналіз пророцтв марксизму: їхня неспроможність у реальному світі.
- 5.2. Ганна Арендт
- 1) Критика марксистського розуміння політики: редукція до економіки.
  - 2) Аналіз тоталітаризму: зв'язок із революційними ідеологіями, включно з марксизмом.
  - 3) Концепція «банальності зла»: моральна критика насильницьких ідеологій.
- 5.3. Фрідріх Гаек: критика планової економіки: неможливість централізованого знання; ідея спонтанного порядку: ринки як ефективніші за соціалістичне планування).
6. Вплив марксизму на сучасну філософію та суспільство
- 1) Вплив на соціальні рухи: фемінізм (соціалістичний фемінізм), енвайронменталізм (еко-соціалізм), антиколоніалізм (Франц Фанон).
  - 2) Марксизм і постмодернізм:
    - a. Фредрік Джеймісон: «пізній капіталізм» і культурна логіка.
    - b. Славој Жижек: лаканівський аналіз ідеології та капіталізму.
    - c. Аналітичний марксизм (Джеральд Коен): раціональний аналіз класових структур.
    - d. Еко-марксизм (Джон Беллами Фостер): метаболічний розрив і екологічна криза.

Тема 3 Неокантіанство та неогегельянство

1. Неокантіанство: історичні і філософські передумови виникнення неокантіанства.
  - 1) Філософські ідеї Отто Лібмана, Фрідріха Альберта Ланге.
  - 2) Марбурзька школа неокантіанства (Г. Коген, Пауль Наторп, Ернст Кассіпер).
  - 3) Баденська (Фрайбурзька) школа неокантіанства (Вільгельм Віндельбанд, Генріх Ріккерт, Еміль Ласк).
2. Неогегельянство.
  - 1) Діалектика Френсиса Герберта Бредлі.
  - 2) Джосайя Ройс – представник американського крила неогегельянства.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 9

- 3) Джон Елліс Мак-Таггарт і його вчення про дух як субстанцію.
- 4) «Історизм» концепції Робіна Джорджа Колінгвуда.
- 5) Філософія духу, філософія практики та філософія історії Бенедетто Кроче, логіка і вчення про інтуїцію.

Тема 4. Прагматизм

1. Виникнення прагматизму в США

- 1) Історичний контекст: індустріалізація, громадянська війна та зростання науки в США XIX століття.
- 2) Вплив американського емпіризму: традиція Локка, Юма та ідея досвіду як основи знання.
- 3) Еволюціонізм Дарвіна: адаптація як модель для розуміння мислення та істини.
- 4) Філософські передумови: критика європейського ідеалізму (Гегель) і метафізики.

2. Чарльз Сандерс Пірс: засновник прагматизму

- 1) Прагматична максима: значення поняття визначається його практичними наслідками.
- 2) Теорія значення: знання як результат дії, а не абстрактної спекуляції.
- 3) Семіотика: триадична модель знаку (репрезентант, об'єкт, інтерпретант).
- 4) Фаллібілізм: істина як процес, відкритий до корекції через досвід.
- 5) Критика метафізики: акцент на науковому методі та дослідженні.

3. Вільям Джеймс: розширення прагматизму

- 1) «Правда як те, що працює»: істина як функція практичної корисності та верифікації.
- 2) Радикальний емпіризм: досвід як єдина реальність, що включає відносини та почуття.
- 3) Філософія релігії: «Воля до віри» та прагматичне виправдання релігійного досвіду.
- 4) Психологічний вимір: вплив на теорію емоцій і свідомості.
- 5) Критика абсолютної істини: плюралізм як альтернатива догматизму.

4. Джон Д'юї: інструменталізм і соціальна філософія

- 1) Інструменталізм: мислення як інструмент для розв'язання проблем у середовищі.
- 2) Філософія освіти: навчання через дію, зв'язок знань із практикою.
- 3) Демократія як спосіб життя: спільнота як основа етичного та політичного розвитку.
- 4) Теорія дослідження: логіка як процес адаптації до змінних умов.
- 5) Критика дуалізмів: подолання розриву між теорією та практикою.

5. Розвиток прагматизму у XX столітті

○ Джордж Герберт Мід

- 1) Соціальний прагматизм: «Я» як продукт соціальної взаємодії.
- 2) Теорія символічного інтеракціонізму: значення виникає через спілкування.
- 3) Концепція «узагальненого іншого»: основа соціального порядку та самосвідомості.

○ Річард Рорті: неопрагматизм

- 1) Критика об'єктивної істини: знання як соціальна угода, а не відображення реальності.
- 2) «Філософія після філософії»: відмова від метафізики на користь літератури й іронії.
- 3) Солідарність замість об'єктивності: етика як прагматична мета.

○ Хілларі Патнем

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 10

- 1) Внутрішній реалізм: істина як узгодженість із досвідом у межах концептуальної схеми.
- 2) Критика дихотомії факт/цінність: етика та наука як взаємопов'язані.
- 3) Переосмислення прагматизму: синтез із аналітичною філософією.

Тема 5. Філософія життя

1. Передумови виникнення філософії життя у ХІХ столітті: криза раціоналізму та вплив романтизму.
2. Артур Шопенгауер: воля як основа буття, песимізм і етика співчуття.
3. Фрідріх Ніцше: концепція «волі до влади», «надлюдина» та переоцінка цінностей.
  - 1) «Воля до влади» як основа буття.
  - 2) Концепція «надлюдини» (Übermensch).
  - 3) Переоцінка всіх цінностей.
  - 4) «Смерть Бога» і її наслідки.
  - 5) Естетика і життя.
4. Анрі Бергсон: інтуїція як метод пізнання, поняття «життєвого пориву» (élan vital) і тривалості (durée).
5. Людвіг Клагес: душа проти духу та біокосмічна філософія (Протиставлення «душі» і «духу»; критика раціоналізму та технологічного прогресу; біокосмічна єдність і роль символів).

Тема 6. Психологія та неопсихологія

1. Історичні та інтелектуальні передумови психології
  - 1) Вплив ХІХ століття: медична психологія, дослідження гіпнозу (Шарко, Брейер) та неврозів.
  - 2) Філософські джерела: Шопенгауер (іраціональна воля), Ніцше (несвідомі мотиви), романтизм.
  - 3) Науковий контекст: еволюціонізм Дарвіна, неврологія та рання психіатрія.
2. Класичний психологічний аналіз: Зигмунд Фройд
  - 1) Основи психологічного аналізу:
  - 2) Концепція несвідомого: структура психіки (Воно, Я, Над-Я).
  - 3) Теорія лібідо: сексуальна енергія як рушій людської поведінки.
  - 4) Едіпів комплекс і дитяча сексуальність.
  - 5) Метод аналізу: інтерпретація сновидінь як «королівський шлях» до несвідомого; вільні асоціації та перенесення в терапії.
  - 6) Культурна філософія: «Невдоволення культурою»: конфлікт між індивідуальними бажаннями та суспільними нормами; тотем і табу: походження релігії та моралі.
3. Розвиток психологічного аналізу у ХХ столітті
  - 3.1. Карл Густав Юнг
    - 1) Концепція колективного несвідомого: архетипи та їхній вплив на психіку.
    - 2) Теорія особистості: інтроверсія та екстраверсія, функції свідомості.
    - 3) Релігійний вимір: психологічний аналіз як шлях до самопізнання та духовності.
  - 3.2. Альфред Адлер
    - 1) Індивідуальна психологія: прагнення до влади та компенсація неповноцінності.
    - 4) Комплекс неповноцінності та його роль у формуванні характеру.
    - 5) Соціальний контекст: значення спільноти в розвитку особистості.
4. Неопсихологія
  - 4.1. Жак Лакан

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 11

1) Повернення до Фройда: наголос на мовній природі несвідомого («несвідоме структуроване як мова»).

2) Три реєстри психіки: Уявне, Символічне, Реальне.

3) Концепція «дзеркальної стадії»: формування «Я» через іншого.

4.2. Еріх Фромм

1) Гуманістичний психоаналіз: синтез із марксизмом і екзистенціалізмом.

2) Теорія соціального характеру: вплив суспільства на психіку.

3) Концепція «втечі від свободи»: пояснення авторитарних тенденцій.

4.3. Карен Горні

1) Критика фрейдівської теорії сексуальності: акцент на культурних факторах.

2) Невротичні потреби: базова тривога та стратегії її подолання.

3) Феміністичний вимір: переосмислення «зздрості до пеніса».

4.4. Мелані Кляйн

1) Об'єктні відносини: ранній розвиток психіки через стосунки з об'єктами.

2) Концепція «депресивної» та «параноїдно-шизоїдної» позицій.

3) Вплив на дитячу психотерапію та теорію розвитку.

Тема 7. Феноменологія

1. Передумови виникнення феноменології

1) Критика психологізму: боротьба з редукцією філософії до психології (Гуссерль проти Мілля та інших).

2) Повернення до «речей самих по собі»: заклик до опису явищ без метафізичних припущень.

3) Вплив XIX століття: Brentano (інтенціональність свідомості), Дільтей (життєвий світ), Кант (трансцендентальна філософія).

2. Едмунд Гуссерль: засновник феноменології

1) Феноменологічна редукція: метод «епохе» — утримання від суджень про зовнішній світ.

2) Інтенціональність: свідомість як завжди спрямована на об'єкт.

3) Структура свідомості: ноеза (акт свідомості) і ноема (зміст сприйняття).

4) Ідея «життєвого світу» (Lebenswelt): основа досвіду до наукових абстракцій.

5) Криза європейських наук: феноменологія як відповідь на дегуманізацію знання.

3. Мартін Гайдеггер: феноменологія як онтологія

1) «Буття і час»: аналіз буття через Dasein (буття-в-світі).

2) Феноменологічний метод: розкриття смислу буття через тривогу та кончність.

3) Концепція «турботи» (Sorge): структура людського існування.

4) Критика суб'єкт-об'єктної дихотомії: буття як первинне до свідомості.

5) Пізня філософія: поворот до поетичного мислення та «Ereignis» (події буття).

4. Моріс Мерло-Понті: феноменологія сприйняття

1) Тілесність: тіло як центр сприйняття та буття-в-світі.

2) «Феноменологія сприйняття»: синтез феноменології та гештальт-психології.

3) Пре-рефлексивний досвід: первинність сприйняття перед абстрактним мисленням.

4) Критика дуалізму: подолання розриву між тілом і душею.

5) Мова та мистецтво: вираження тілесного досвіду в культурі.

Тема 8. Філософська антропологія як напрям (школа) західноєвропейської філософії

1. Передумови виникнення філософської антропології (криза класичної метафізики: занепад універсальних систем на користь питання про людину; вплив XIX століття:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 12

еволюціонізм Дарвіна, психологія, етнологія та соціологія; філософські витоки: Кант («Що таке людина?»), Ніцше (людина як незавершена істота), Дільтей (життєвий світ).

2. Заснування філософської антропології як напрямку

2.1. Макс Шелер

- 1) Концепція людини як «відкритої істоти»: відмова від біологічного редукціонізму.
- 2) Теорія цінностей: ієрархія духовних, життєвих і утилітарних цінностей.
- 3) Феноменологія почуттів: роль любові та співчуття в людській природі.

2.2. Гельмут Плеснер

- 1) Ексцентрична позиційність: людина як істота, що виходить за межі себе.
- 2) Три світи: органічний, соціальний і внутрішній світ людини.
- 3) Антропологія сміху та плачу: вираження людської унікальності.

2.3. Арнольд Гелен

1) Людина як «недостатня істота» (Mängelwesen): біологічна незавершеність як основа культури.

- 2) Концепція дії: інститути та технології як компенсація природних недоліків.
- 3) Антропологія культури: суспільство як «друга природа» людини.

3. Розвиток філософської антропології у ХХ столітті

3.1. Ернст Кассіер

1) Людина як «символічна тварина»: культура як система символів.
2) Філософія символічних форм: мова, мистецтво, релігія як вираження людського духу.

3) Синтез антропології та неокантіанства: пізнання через творчість.

3.2. Мартін Бубер

- 1) Діалогічна антропологія: «Я-Ти» як основа людських відносин.
- 2) Людина в міжособистісному вимірі: відмова від об'єктивації іншого.
- 3) Релігійний контекст: зустріч із трансцендентним через діалог.

Тема 9. Екзистенціалізм

1. Сьорен К'єркегор: індивідуальне існування, «стрибок віри» та три стадії життя.

- 1) Поняття суб'єктивної істини та акцент на індивідуальному виборі.
- 2) «Стрибок віри» як перехід до релігійного буття.
- 3) Три стадії: естетична, етична та релігійна.

2. Жан-Поль Сартр: свобода, відповідальність і «буття-для-себе».

- 1) Свобода як основа людського існування та її зв'язок із відповідальністю.
- 2) «Буття-для-себе» (être-pour-soi) versus «буття-в-собі» (être-en-soi).
- 3) Атеїстичний екзистенціалізм і відмова від зовнішніх цінностей.

3. Мартін Гайдеггер: буття і ніщо, концепція Dasein та проблема автентичності

- 1) Dasein як «буття-в-світі» та його онтологічна структура.
- 2) Проблема ніщо й тривоги (Angst) як розкриття буття.
- 3) Автентичність versus неавтентичність у повсякденному існуванні.

4. Альбер Камю: абсурд, бунт і сенс життя у світі без Бога

- 1) Абсурд як конфлікт між прагненням людини до сенсу та мовчанням світу.
- 2) Бунт як утвердження людської гідності перед абсурдом.
- 3) «Міф про Сізіфа» і прийняття життя без ілюзій.

5. Карл Ясперс: екзистенція, граничні ситуації та комунікація

- 1) Поняття «екзистенції» як автентичного буття людини.
- 2) Граничні ситуації (смерть, страждання, вина) як моменти усвідомлення себе.
6. Сімона де Бовуар: свобода, етика та екзистенціалізм у гендерному контексті.

- 1) Свобода як основа людського буття та її зв'язок із етичною відповідальністю.
- 2) «Друга стаття»: екзистенціальний аналіз жіночого досвіду й пригноблення.
- 3) Етика двозначності (ambiguïté) як альтернатива абсолютизму.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 13

7. Мігель де Унамуно: трагічне почуття життя та боротьба за безсмертя.
  - 1) «Трагічне почуття життя» як конфлікт між розумом і вірою.
  - 2) Прагнення до безсмертя як центральна екзистенційна проблема.
  - 3) Екзистенціальний підхід до релігії та іспанської ідентичності.
8. Пауль Тілліх: релігійний екзистенціалізм і «мужність бути».
  - 1) «Мужність бути» як відповідь на тривогу небуття.
  - 2) Поняття Бога як «грунту буття» (Ground of Being).

Тема 10. Аналітична філософія, неопозитивізм та постпозитивізм

1. Проблема визначення терміна «аналітична філософія», історична періодизація аналітичної філософії як напрямку
2. Готлоб Фреге: розрізнення знаку, його смислу та референції, концепція трьох світів, концепція «предикативних виразів»
3. Бертран Рассел: «логічний атомізм» та «філософія логіки» як постання аналітичної філософії
4. «Ранній період» творчості Людвіга Вітгенштейна як розгортання аналітичної філософії
5. Віденське коло та його основні представники.
6. Логічний позитивізм (логічний емпіризм) Віденського кола: Моріц Шлік, Рудольф Карнап,
7. «Суспільство емпіричної філософії у Берліні» та творчість Ганса Рейхенбах
8. Львівсько-Варшавська школа та логічне вчення Казимира Твардовського: труднощі реалізації.
9. Альфред Тарський: розрізнення логіки й металогіки; «семантична» концепція істини.
10. Джулс Еер Айєр: «логічний» позитивізм на британському емпіристському ґрунті.
11. Віллард ван Орман Квайн: критика позитивізму та принцип «онтологічної відносності»
12. Джордж Мур та критика неогегельянського ідеалізму
13. Філософія буденної мови та лінгвістичний аналіз: теорія «мовних ігор» Людвіга Вітгенштейна, аналітична філософія Дж.Віздома, філософська концепція Г.Райла, «теорія мовленнєвих актів» Дж.Остіна.
14. Сучасна аналітична філософія.
15. Постпозитивізм. (Імре Лакатос, Томас Кун, Поль Фейєрабенд, Стівен Тулмін).

Тема 11. Герменевтика та філософія інтерпретації

1. Витоки герменевтики: від теологічної до філософської інтерпретації
2. Фрідріх Шляєрмахер: універсальна герменевтика та розуміння тексту
  - 1) Концепція універсальної герменевтики: герменевтика як мистецтво розуміння будь-якого тексту.
  - 2) Психологічний та граматичний підходи: зв'язок між автором і мовою.
  - 3) «Коло герменевтики»: взаємозв'язок частини і цілого в інтерпретації.
  - 4) Вплив на романтизм: герменевтика як спосіб проникнення в суб'єктивний світ автора.
3. Вільгельм Дільтей: герменевтика як метод гуманітарних наук, «переживання» і «життєвий світ»
  - 1) Герменевтика в гуманітарних науках: відмінність від природничих наук.
  - 2) «Переживання» (Erlebnis): роль суб'єктивного досвіду в розумінні.
  - 3) «Життєвий світ»: контекст людського життя як основа інтерпретації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 14

- 4) Історичність розуміння: зв'язок герменевтики з історичним методом.
4. Ханс-Георг Гадамер: «філософська герменевтика», злиття горизонтів і роль традиції
  - 1) «Філософська герменевтика»: від методології до онтології розуміння.
  - 2) Злиття горизонтів: діалог між інтерпретатором і текстом.
  - 3) Роль традиції: вплив культурного спадку на інтерпретацію.
  - 4) Діалогічність: розуміння як процес спілкування з іншими.
5. Поль Рікер: герменевтика символів і «конфлікт інтерпретацій»
  - 1) Символи та їх багатозначність: герменевтика як розкриття прихованих смислів.
  - 2) «Конфлікт інтерпретацій»: боротьба між поясненням і розумінням.
  - 3) Наративна герменевтика: інтерпретація текстів як історій.
6. Мартін Гайдеггер: онтологічний поворот у герменевтиці (герменевтика буття: інтерпретація як спосіб розкриття існування (Dasein)).
7. Емілію Бетті: герменевтика як об'єктивний метод, канони інтерпретації як принципи правильного розуміння текстів; юридична герменевтика.

Тема 12. Структуралізм, постструктуралізм та постмодернізм

1. Передумови структуралізму: вплив лінгвістики Соссюра та антропології Леві-Стросса
2. Фердинанд де Соссюр: знакова система, розрізнення langue і parole
  - 1) Теорія знака: поняття означника (signifiant) і означуваного (signifié).
  - 2) Langue і parole: розмежування мови як системи та індивідуального мовлення.
  - 3) Синхронія і діяхронія: аналіз мови в статиці та динаміці.
  - 4) Вплив на структуралізм: основа для структурного аналізу в інших дисциплінах.
3. Клод Леві-Стросс: структурна антропологія і міф як мова
  - 1) Структурна антропологія: аналіз культурних явищ через універсальні структури.
  - 2) Міф як мова: інтерпретація міфів як систем кодів і бінарних опозицій.
  - 3) Бінарні опозиції: метод пошуку глибинних структур у культурі.
  - 4) Етнографічний підхід: застосування структуралізму до «примітивних» суспільств.
4. Ролан Барт: семіотика культури і «смерть автора»
  - 1) Семіотика повсякдення: аналіз культури як системи знаків (мода, реклама, їжа).
  - 2) «Смерть автора»: відмова від авторського наміру на користь читацької інтерпретації.
  - 3) Міфології: декодування сучасних міфів і їхньої ідеологічної ролі.
  - 4) Текстуальність: розуміння тексту як багатошарового і відкритого.
5. Постструктуралізм: Мішель Фуко і концепція влади-знання
  - 1) Влада-знання: зв'язок між знанням і механізмами влади в суспільстві.
  - 2) Дискурс: аналіз історичних і соціальних систем значення.
  - 3) Генеалогія: метод дослідження походження ідей і практик.
  - 4) Інституції: роль в'язниць, лікарень і шкіл у формуванні суб'єкта.
6. Жак Дерріда: деконструкція і критика «логоцентризму»
  - 1) Деконструкція: метод розкриття прихованих суперечностей у тексті.
  - 2) Логоцентризм: критика західної традиції привілеювання розуму й мови.
  - 3) Différance: гра понять «відмінність» і «відтермінування» у значенні.
  - 4) Текст і межі: розмиття кордонів між філософією, літературою та критикою.
7. Юлія Кристева: інтертекстуальність і семіоаналіз
  - 1) Інтертекстуальність: тексти як мережа цитат і відсилань до інших текстів.
  - 2) Семіоаналіз: поєднання семіотики й психоаналізу для аналізу значення.
  - 3) Суб'єкт у процесі: деконструкція стабільної ідентичності через мову.
  - 4) Феміністичний вимір: дослідження жіночого письма й маргінального досвіду.
8. Постмодернізм: Жан-Франсуа Ліотар і «кінець великих наративів»

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 15

- 1) «Кінець великих нарративів»: критика універсальних ідеологій (прогрес, марксизм).
- 2) Плюралізм: визнання множинності малих історій і перспектив.
- 3) Технологія і знання: аналіз постіндустріального суспільства.
- 4) Естетика постмодерну: гра з традиціями й еkleктизм у мистецтві.
9. Жан Бодріяр: симулякри і гіперреальність (нова постать)
  - 1) Симулякри: заміщення реальності знаками без референтів.
  - 2) Гіперреальність: світ, де межа між реальним і уявним зникає.
  - 3) Споживацьке суспільство: аналіз культури масового виробництва й медіа.
  - 4) Критика капіталізму: символічна економія як основа сучасного світу.

Філософська думка в Україні

Тема 1. Теоретичні проблеми історії української філософії

1. Історія української філософії як теоретична дисципліна: об'єкт, предмет, методи пізнання.
2. Мета та основні завдання вивчення історії української філософії.
3. Історія української філософії як чинник розвитку національної самосвідомості та самобутності.
4. Періодизація історії української філософії.

Тема 2. Особливості формування духовного універсуму українського народу

1. Історико-культурні чинники формування духовного універсуму українців: основні події, виклики та випробування, досягнення та втрати.
2. Аксиологічний фундамент життєдіяльності українського суспільства.
3. Роль православ'я та інших конфесій у формуванні духовності.
4. Український духовний універсум у контексті європейської духовної традиції.
5. Вплив східних традицій на формування української духовності (через взаємодію з російськими та турецькими державними утвореннями).

Тема 3. Філософська думка в культурі Київської Русі

1. Світоглядні основи духовної культури східних слов'ян язичницької доби.
2. Організація державності. Християнізація Русі як зміна світоглядних та культурно-ціннісних орієнтирів.
3. Джерела формування філософської думки Стародавньої Русі.
4. Філософські і суспільно-політичні ідеї київських книжників.

Тема 4. Гуманістичні та реформаторські ідеї у філософській думці України (кін. XV - поч. XVII ст.)

1. Зміна соціально-культурної ситуації в Україні кінця XV ст.
2. Передренесанські ідеї у філософській культурі України кінця XV – поч. XVI ст. Ідеї неоплатонізму, «Арео-пагітики» та ісихазм в українській культурі. Гурток київських книжників.
3. Внесок українських інтелектуалів у розвиток гуманістичних ідей (Юрій Дрогобич, Павло Русин, Станіслав Оріховський та ін.).
4. Філософські ідеї діячів Острозького культурно-освітнього центру.
5. Полемісти. Філософські погляди Івана Вишенського.
6. Філософія у братських школах.

Тема 5. Філософія України доби Бароко. Києво-Могилянська академія

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 16

1. Своєрідність філософії доби українського Бароко.
2. Києво-Могилянська академія – перший в Україні центр професійної філософії.
3. Розуміння філософії професорами КМА.
4. Натурфілософська проблематика у філософських курсах Академії.
5. Проблеми теорії пізнання та логіка у працях діячів Академії.
6. Розуміння професорами Академії сутності людини та історії.
7. Морально-етична проблематика.

Тема 6. Філософія Григорія Сковороди

1. Етапи життєвого і творчого шляху Г. Сковороди.
2. Особливості стилю мислення та принципи філософської позиції.
3. Вчення про дві натури і три світи.
4. Концепція «сродної праці» і «нерівної рівності».
5. Принцип самопізнання.
6. філософія серця.
7. Розуміння щастя.

Тема 7. Філософія Просвітництва і Романтизму в Україні кін. XVIII-першої чверті XIX ст.

1. стану філософської культури України кінця XVIII–XX ст.	Загальна характеристика
2. представників французького та німецького Просвітництва в Україні.	Поширення ідей
3. творчості Я. Козельського.	Філософські ідеї у
4. філософії в Україні.	Внесок П. Лодія у розвиток
5. німецької просвітницької філософії та його роль в історії філософської культури України.	Й. Шад – представник
6. філософської думки України.	Масонство в історії
7. історії філософської культури України.	М. Гоголь та його місце в

Тема 8. Київська релігійна філософія. Памфіл Юркевич (

1. Загальна характеристика Київського релігійно-філософського кола.
2. Поширення ідей філософії І. Канта.
3. Ідеї Шеллінга в Київській філософії (П. Авсенєв, Й. Міхневич).
4. Філософія Гегеля та вплив її на творчість представників Київського релігійно-філософського кола (О. Новицький, С. Гогоцький).
5. П. Юркевич – визначний представник Київської релігійної філософії.
6. Київський та московський періоди творчості П. Юркевича
7. Основні ідеї філософії П. Юркевича: дух і свідомість; вчення про ідею; аналіз процесу пізнання; філософія серця.

Тема 9. Початок розробки філософії української ідеї. Кирило-Мефодіївське братство

1. Філософія національної ідеї в європейській культурі XIX ст.
2. Філософські ідеї у творчості М. Максимовича та вплив його на членів Кирило-Мефодіївського товариства.
3. Історіософська концепція М. Костомарова.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 17

4. Ідея України у філософському світогляді П. Куліша.
5. Т. Шевченко та його внесок у розробку філософії української ідеї.

Тема 10. Філософсько-соціологічні погляди громадівців

1. Громадівський рух в Україні.
2. О. Потебня. Філософське осмислення проблеми «мислення-мова».
3. Соціальна філософія М. Драгоманова.

Тема 11. Філософські ідеї у творчості покоління «Молодої України»

1. Роль Галичини в розробці філософії національної ідеї в Україні другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
2. Т. Зіньківський. Українська інтелігенція і національна ідея.
3. Філософське значення творчості І. Франка.
4. Філософський зміст мистецької спадщини Л. Українки.
5. Історіософія М. Міхновського.

Тема 12. Розвиток академічної філософії в Україні кін. ХІХ – поч. ХХ ст.

1. Позитивізм в Україні: В. Лесевич.
2. Філософія «панпсихізму» О. Козлова.
3. «Синехологічний спиритуалізм» О. Гілярова.
4. Неокантіанство в Україні: Г. Челпаков. «Монодуалізм» М. Грота.
5. Психологізація філософії у творчості В. Зеньківського.

Тема 13. Філософські ідеї у творчості діячів українськ культури поч. ХХ ст.

1. Соціально-економічна й духовна ситуація в Україні в перші дес. ХХ ст.
2. Філософські погляди Б. Кістяківського.
3. Ноосферна концепція В. Вернадського.
4. Історіософія М. Грушевського.
5. Етика «конкордизму» В. Винниченка.

Тема 14. Філософія в Україні у ХХ ст. поч. ХХІ ст.

1. Соціально-культурний контекст існування філософської думки українського народу у 20-80-ті роки ХХ ст.
2. Філософське життя в радянській Україні 20-х – поч. 30-х років.
3. М. Хвильовий та дискусія з питань національної культури.
4. Філософська дискусія «механістів» та «діалектиків» 20-30-х років.
5. Філософія в радянській Україні 60-80-х років.
6. Київська світоглядно-антропологічна школа (П. Копнін, В. Шинкарук та ін.).

Тема 15. Розробка філософських проблем представниками української діаспори (20–80-ті роки ХХ ст.)

1. Розробка філософії української ідеї за межами України.
2. Філософські підстави інтегрального націоналізму (Д. Донцов, Ю. Липа, М. Сціборський).
3. Історіософська концепція В. Липинського.
4. Філософські ідеї у творчості І. Лисяка-Рудницького.
5. Д. Чижевський як історик української філософії.
6. Проблеми історії філософії та національного характеру (І. Мірчук, В. Олексюк, О. Кульчицький, М. Шлемкевич).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 18

Тема 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД ОНТОЛОГІЇ

1. Визначення онтології як науки про буття
2. Основні питання і завдання онтології
3. Відмінність онтології від інших філософських дисциплін
4. Методи онтологічного дослідження

Тема 2. ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ОНТОЛОГІЧНИХ УЯВЛЕНЬ

1. Онтологія в античній філософії: Платон, Аристотель
2. Середньовічна онтологія: філософія християнства і богослов'я
3. Новочасна онтологія: Рене Декарт, Спіноза, Ляйбніц
4. Сучасні напрями в онтології: екзистенціалізм, феноменологія, аналітична філософія

Тема 3. АБСОЛЮТНЕ І ВІДНОСНЕ БУТТЯ УЯВЛЕНЬ

1. Поняття абсолютного буття
2. Визначення відносного буття
3. Співвідношення абсолютного і відносного
4. Філософські концепції абсолютного і відносного буття.

Тема 4. КАТЕГОРІЇ БУТТЯ УЯВЛЕНЬ

1. Основні категорії онтології (буття, існування, сутність, явище)
2. Співвідношення категорій буття і пізнання
3. Роль категорії сутності у філософії
4. Категоріальна структура світу

Тема 5. ПРОБЛЕМА СУБСТАНЦІЇ І АКЦИДЕНЦІЇ УЯВЛЕНЬ

1. Поняття субстанції у класичній філософії
2. Визначення акциденції
3. Взаємозв'язок субстанції та акциденції
4. Сучасні підходи до субстанції

Тема 6. ФІЛОСОФСЬКА ІДЕЯ БОГА В ОНТОЛОГІЇ УЯВЛЕНЬ

1. Бог як абсолютне буття
2. Основні аргументи онтологічного доказу Бога
3. Критика онтологічного аргументу
4. Роль ідеї Бога в метафізиці

Тема 7. ЧАС І ПРОСТІР У МЕТАФІЗИЦІ УЯВЛЕНЬ

1. Поняття часу і простору.
2. Різні філософські підходи до часу (реалізм, ідеалізм, релятивізм).
3. Простір як онтологічна категорія.
4. Час і простір у сучасній філософії та фізиці.

Тема 8. СВОБОДА ВОЛІ ЯК ОНТОЛОГІЧНА ПРОБЛЕМА УЯВЛЕНЬ

1. Поняття свободи волі.
2. Онтологічні аспекти свободи.
3. Детермінізм і свобода.
4. Можливі моделі свободи волі.

Тема 9. ОСОБЛИВОСТІ ОНТОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ ЛЮДСЬКОЇ СВІДОМОСТІ УЯВЛЕНЬ

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 19

1. Свідомість як онтологічне явище.
2. Взаємозв'язок свідомості і буття.
3. Матеріалістичні та ідеалістичні підходи до свідомості.
4. Свідомість і суб'єктність у метафізиці.

Тема 1. ВИХІДНІ ПРОБЛЕМИ ТА КАТЕГОРІЇ ГНОСЕОЛОГІЇ

1. Визначення предмету і завдань гносеології.
2. Основні категорії: суб'єкт, об'єкт, пізнання, істина.
3. Відмінність гносеології від епістемології.
4. Роль пізнання у формуванні знання.

Тема 2. ІСТОРИЧНІ ТИПИ ПІЗНАННЯ І ЗНАННЯ УЯВЛЕНЬ

1. Міфологічне знання та його особливості.
2. Релігійне знання: віра і пізнання.
3. Філософське знання: логіка та рефлексія.
4. Наукове знання: експеримент і доказ.
5. Сучасний плюралізм знань.

Тема 3. КАТЕГОРІАЛЬНІ ОСНОВИ ПІЗНАВАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ УЯВЛЕНЬ

1. Основні категорії пізнання
2. Взаємозв'язок суб'єкта і об'єкта пізнання.
3. Пізнавальна ситуація і її роль
4. Методи пізнання: класифікація та значення

Тема 4. МОВНО-ЛІНГВІСТИЧНИЙ ВИМІР ПІЗНАННЯ УЯВЛЕНЬ

1. Мова як форма і засіб пізнання
2. Вплив мовної структури на знання
3. Істина і мовне висловлювання
4. Текст, дискурс і формування знання

Тема 5. РІВНІ ТА ФОРМИ ПІЗНАННЯ УЯВЛЕНЬ

1. Чуттєве та раціональне пізнання.
2. Роль інтуїції, уяви, розуму.
3. Єдність і різноманітність форм пізнання.
4. Взаємодія рівнів пізнання в процесі.

Тема 6. ПІЗНАННЯ І КУЛЬТУРА УЯВЛЕНЬ

1. Взаємозв'язок пізнання та культури.
2. Знання як форма культурного досвіду.
3. Історико-культурні типи пізнання.
4. Вплив сучасної культури на уявлення про істину.

Тема 7. ПРОБЛЕМА ІСТИНИ В ПІЗНАННІ УЯВЛЕНЬ

1. Основні філософські підходи до істини.
2. Кореспондентна, когерентна, прагматична концепції.
3. Критерії істини і проблема їх обґрунтування.
4. Відмінність істини від помилки, ілюзії, переконання.

Тема 8. ТВОРЧИЙ ХАРАКТЕР ПІЗНАННЯ

1. Креативність мислення у пізнавальному процесі.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 20

2. Роль уяви у формуванні нових знань.
3. Евристика як метод наукового відкриття.
4. Інтеграція нового знання у систему знань.

ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ

Тема 1. Історія розвитку філософської антропології та еволюція уявлень про людину

1. Історія розвитку філософської антропології як поступовий рух від філософії природи до філософії людини.
2. Основні етапи еволюції поняття людини у філософії.
3. Зміна філософських підходів до розуміння людської сутності та призначення.

Тема 2. Філософська антропологія як галузь філософського знання

1. Філософська антропологія як самостійна галузь філософії.
2. Основні завдання філософської антропології.
3. Значення філософської антропології для сучасних гуманітарних проблем.

Тема 3. Різновиди філософської антропології

1. Соціальна антропологія.
2. Структурна та культурна антропологія.
3. Політична, педагогічна та релігійна антропологія.

Тема 4. Антропоцентризм як форма філософської рефлексії над людиною

1. Історія антропоцентризму.
2. Критика антропоцентризму.
3. Антропоцентризм у сучасній філософії.

Тема 5. Людина як особливий рід суцього. Багатомірність людського буття

1. Філософські підходи до розуміння сутності людини.
2. Екзистенційний та трансцендентний виміри людського буття.
3. Культура, мова та мистецтво як виміри буття людини.
- 4.

Тема 6. Проблема самоідентифікації та людської ідентичності

1. Самосвідомість, свобода та відповідальність.
2. Соціокультурні чинники формування ідентичності.
3. Криза ідентичності та її сучасні форми.

Тема 7. Аксиологічні підвалини людського буття

1. Людина як істота, що трансцендує.
2. Сенс буття та ціннісні орієнтації.
3. Проблема смерті та безсмертя.

Тема 8. Етика і мораль як ключові аспекти філософської антропології

1. Етичні концепції в історії філософії.
2. Культура і моральні норми.
3. Роль моралі у формуванні особистості.

Тема 9. Міжкультурна антропологія та різноманіття світоглядів

1. Міжкультурна антропологія та її завдання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 21

2. Культурний релятивізм і універсалізм.
3. Інтеркультурна комунікація.

Тема 10. Антропологічні ідеї в історії української філософії

1. Особливості української філософської традиції.
2. Ключові антропологічні ідеї та мислителі.

Тема 11. Людина і народ: етноантропологія

1. Етноантропологія як філософський напрям.
2. Архетипи національної культури.
3. Українська ментальність.

Філософія культури

Тема 1. Предмет, методи та завдання філософії культури

1. Специфіка філософського осягнення культури на відміну від культурології та соціології.
2. Етимологія поняття «культура»: від обробітку землі до «обробітку» душі.
3. Основні антиномії філософії культури: культура і природа, культура і цивілізація.

Тема 2. Генеза ідеї культури в історії думки

1. Антична «пайдея» як ідеал гармонійної особистості.
2. Сакралізація культури в Середньовіччі та антропоцентризм Відродження.
3. Просвітницька концепція культури як торжества розуму та виховання людського роду.

Тема 3. Морфологія та типологія культури

1. Структурні елементи культури: цінності, норми, мови, знання.
2. Матеріальна та духовна культура: діалектика взаємозв'язку.
3. Поняття культурного коду та механізми культурної спадковості.

Тема 4. Класичні концепції культурно-історичної динаміки

1. Теорія «закату Європи» О. Шпенглера: культура як організм.
2. А. Тойнбі про генезис та розпад цивілізацій (схема «Виклик – Відповідь»).
3. Соціокультурна динаміка П. Сорокіна: чуттєвий, ідеаціональний та ідеалістичний типи культур.

Тема 5. Символічна та ігрова природа культури

1. Культура як «символічний всесвіт» у концепції Е. Кассіра.
2. Гра як першооснова культурної творчості за Й. Гейзингою.
3. Міф, мова та мистецтво як фундаментальні форми культурного досвіду.

Тема 6. Криза класичної культури та виникнення «масового суспільства»

1. Повстання мас та дегуманізація мистецтва у рефлексії Х. Ортеги-і-Гассета.
2. Доля твору мистецтва в епоху його технічної відтворюваності (В. Беньямін).
3. Культуріндустрія як засіб маніпуляції свідомістю (Т. Адорно, М. Горкгаймер).

Медіафілософія

Тема 1. Вступ до медіафілософії

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 22

1. Визначення медіафілософії як дисципліни на перетині філософії та медіа-досліджень.
2. Основні об'єкти вивчення: медіа як розширення людини (за М. Маклюеном).
3. Історичний огляд виникнення медіафілософії в ХХ столітті.
4. Зв'язок медіафілософії з іншими філософськими напрямками (феноменологія, постструктуралізм).
5. Роль медіа в формуванні сучасної реальності.
6. Методологічні підходи до вивчення медіа: теоретичний vs. емпіричний.
7. Актуальність теми в цифрову епоху: виклики та перспективи.
8. Приклади ключових текстів для вступного читання з дисципліни.

Тема 2. Історія розвитку медіа та їх філософське осмислення

1. Усна культура як первинний медіум. Міф, епос і колективна пам'ять у дописемних суспільствах (М. Еліаде, В. Онг).
2. Виникнення письма як антропологічна революція. Письмо і формування абстрактного мислення (Е. Гавелок, Ж. Гуді).
3. Платонівська критика письма і проблема пам'яті, істини та присутності («Федр»).
4. Рукописна культура середньовіччя. Скрипторії, канонічний текст і авторитет письма.
5. Книга як головний медіум ранньомодерної культури. Формування наукового та філософського дискурсу.
6. Гутенбергова революція і трансформація пізнання. Друкарство і стандартизація знання.
7. Друкарство і формування національних спільнот та ідентичностей (Бенедикт Андерсон).
8. Масова преса і виникнення публічної сфери Нового часу. Газета як політичний інститут.
9. Візуальні медіа ХІХ століття: фотографія і проблема репрезентації реальності (Р. Барт, С. Зонтаг).
10. Ранні теорії кіно як нового медіуму: реалістична традиція (З. Кракауер, А. Базен).
11. Теорія технічної відтворюваності Вальтера Беньяміна: аура, масове сприйняття і політизація мистецтва.
12. Медіа і зміна режимів сприйняття: від слухової до візуально-технічної культури.
13. Історичні дебати про вплив медіа на мислення і культуру (Платон, Руссо, Ніцше, Беньямін).
14. Вплив еволюції медіа на трансформацію філософських проблем: істина, суб'єкт, досвід, час і простір.

Тема 3. Теорія медіа Маршалла Маклюена

1. Інтелектуальні витоки теорії М. Маклюена: Гарольд Інніс і теорія «часових» та «просторових» медіа.
2. Медіа як «розширення людини»: техніка як продовження тіла, органів і нервової системи.
3. Концепція «медіум є повідомлення»: пріоритет форми над змістом у комунікації.
4. Сенсорна перебудова культури під впливом медіа: зорові, слухові та тактильні режими досвіду.
5. Класифікація «гарячих» і «холодних» медіа: участь реципієнта і когнітивна взаємодія.
6. Концепція «глобального села» і нові форми колективної свідомості.
7. Електронні медіа і кінець лінійного мислення. Мозаїчна структура інформації.
8. Медіа і міфологія сучасності. Технології як нові символічні системи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 23

9. Маклюен і проблема технологічного детермінізму.
10. Критика Маклюєна в гуманітарних науках: Ніл Постмен і концепція технополії.
11. Пол Вірлію: швидкість, медіа і «дромологія» сучасної цивілізації.
12. Джошуа Мейровіц: медіа і трансформація соціальних ролей.
13. Актуальність Маклюєна для аналізу цифрових платформ і мобільних медіа.
14. Методологія аналізу медіумів як середовищ комунікації.

Тема 4. Медіа та суспільство: соціально-філософський аспект

1. Медіа як соціальний інститут і форма символічної влади.
2. Комунікація і влада в теорії дискурсу Мішеля Фуко.
3. Медіа як механізм нормалізації, дисциплінування і контролю.
4. Франкфуртська школа: індустрія культури як форма ідеологічного панування (Адорно, Горкгаймер).
5. Масова культура і стандартизація свідомості.
6. Герберт Маркузе: одновимірна людина і роль масових комунікацій.
7. Медіа і формування громадської думки: теорії пропаганди (В. Ліппман, Е. Бернейс).
8. Публічна сфера у філософії Юргена Габермаса. Комунікативна раціональність і медіадискурс.
9. Медіа і демократія: свобода слова, цензура, плюралізм.
10. Соціальні нерівності і репрезентація меншин у медіа.
11. Фейкові новини, дезінформація і криза довіри.
12. Етика журналістики і відповідальність медіа перед суспільством.
13. Медіа як чинник соціальної мобілізації і політичних рухів.

Тема 5. Цифрові медіа та віртуальна реальність

1. Цифрова революція і трансформація медіакультури.
2. Комп'ютер як універсальний метамедіум (Фрідріх Кіттлер).
3. Дані, коди і програмування як нові онтологічні основи реальності.
4. Теорія симуляції і гіперреальності Жана Бодрійєра. Цифрові образи як автономні світи знаків і моделей.
5. Віртуальна реальність як новий тип досвіду і буття.
6. Доповнена реальність і гібридизація фізичного та цифрового світів.
7. Соціальні мережі і наратив ідентичності. Самопрезентація і цифрове «Я».
8. Мережеве суспільство і потоки інформації (Мануель Кастельс).
9. Приватність, нагляд і «капіталізм спостереження» (Шошана Зубофф).
10. Алгоритми, рекомендаційні системи і проблема маніпуляції.
11. Штучний інтелект і філософія автономії та відповідальності.
12. Цифрові залежності, увага і когнітивні трансформації.
13. Екзистенційні та антропологічні наслідки життя у віртуальних середовищах.

Тема 6. Медіа та ідентичність: феноменологічний підхід

1. Медіа як середовище формування суб'єктивності та образу «Я». Самоідентичність у добу масових і цифрових медіа.
2. Наративна ідентичність (П. Рікер).
3. Соціальні мережі і самопрезентація: сцена, маска і публічне «Я» (Е. Гофман).
4. Філософія тіла і віртуалізація тілесності. Аватари, емодзі, цифрові жести.
5. Гендер і медіа: феміністичні теорії репрезентації, тілесності і влади (Л. Малві, Дж. Батлер).
6. Культурна ідентичність у глобалізованих медіасередовищах. Гібридні ідентичності та транскультурність.
7. Колективна ідентичність і медіапам'ять. Національні, політичні та символічні спільноти.
8. Автобіографічні медіа: блоги, влоги, подкасти як форми самонарації.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 24

9. Цифрова ідентичність і проблема автентичності. Множинні «Я» у мережі.

Тема 7. Медіакультура: філософський аналіз сучасних культурних практик

1. Поняття медіакультури. Медіа як середовище виробництва, циркуляції та інтерпретації культурних смислів.

2. Історичні етапи становлення медіакультури: від масової культури до цифрової культури участі.

3. Медіа і трансформація культурних кодів, символів та наративів.

4. Візуальна культура і «іконічний поворот». Образ як домінантна форма сучасного досвіду (В. Мітчелл, Г. Бьом).

5. Медіа як простір міфотворення і конструювання колективних уявлень.

ОСНОВИ КОУЧИНГУ ТА КОНСАЛТИНГУ

Тема 1. Коучинговий процес

1.Зміст коучингового процесу.

2.Особливості коучингового процесу

3.Основні етапи та ключові елементи коучингового процесу.

Тема 2. Процедурні аспекти коучингового процесу

1. Встановлення рапорту (контакту) в коучингові: невербальне віддзеркалення («ефект люстерка»), техніка парафраз, знаходження в коуч-позиції, або «мета-позиції», слова-пом'якшувачі та ін.

2. Укладання контракту в коучинговому процесі.

3. Визначення мети в коучинговому процесі.

4. Використання досвіду в коучинговому процесі.

5. Планування діяльності в коучинговому процесі.

6. Висновок, підведення підсумків в коучинговому процесі.

7. Оцінка ефективності коучингу.

Тема 3. Постановка запитань у коучинговому процесі

1. Місце питань у коучинговому процесі.

2. Питання-криголами у коучинговому процесі.

3. Сутнісні питання у коучинговому процесі.

4. Основні помилки при постановці питань в коучингові.

5. «Сильні питання» та їх місце в коучингові.

Тема 4. Сім типів коучингових розмов (згідно з методом Коучинг майстерності)

1. Декларування нових можливостей.

2. Мислячий партнер.

3. Пошук відповіді.

4. Перемодельовання способу мислення і поглядів.

5. Навчання і консультування.

6. Стимулювання / заохочення до дії.

7. Чесна критика.

Тема 5. Загальна характеристика проведення тренінгів

1. Поняття «тренінг», «тренінг особистісного зростання», «соціально-психологічний тренінг».

2. Класифікація тренінгів.

3. Специфічні риси та парадигми проведення тренінгів.

Тема 6. Роль коуча в організації тренінгів

1. Вимоги до особистості коуча;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 25

2. Функції коуча;
3. Основні ролі коуча;
4. Коуч-фасилітатор.

Тема 7. Клієнти коуча та специфіка співпраці

1. Відвідувач (спостерігач, глядач).
2. покупець (гравець).
3. Особа, яка постійно скаржиться (аутсайдер).

Тема 8. Вивчення запиту клієнта

1. Досяжність і реалістичність мети клієнта.
2. Екологічність мети (істинний запит).
3. Аналіз стартових ресурсів, можливостей та перешкод.
4. Докази, маркери досягнення мети (як клієнту дізнатися про її досягнення) та ін.

Тема 9. «Зона комфорту» та зона ризику

1. «Зона комфорту» - «зручне і приємне» чи «звичне».
2. Розумний вихід за межі зони комфорту в зону ризику як необхідна умова розвитку особистості.
3. «Зона дискомфорту», значення важких розмов з незручними питаннями.
4. Програму дій виходу із зони комфорту – ЗОРРО (завдання, об'єм запланованого завдання, робота, робота, освоєння)
5. Внутрішній опір змінам.
6. Реакція особистості на відкладання та відповідальність.
7. «Зона розтягування» (stretch zone) або «зона навчання» як оптимальний простір зростання.
8. «Зона паніки» (panic zone) або «зона стресу/перевантаження».

Тема 10. Практика коучингу. Цілепокладання

1. Модель коучингу GROW – PICT - (Цілі, Реальність, Вибір і Воля – Ранжування, Ідентифікація, Стратегія, Точний план): особливості та призначення.
2. Кроки GROW – PICT.
3. Ранжування цілей.
4. Розділення цілі.
5. Ознаки правильної мети.
6. Надихаючі цілі.

Тема 11. Практика коучингу. Оцінка реальності та здійснення вибору

1. Оцінка реальності в коучингові (техніка «Колесо балансу»).
2. Принципи здійснення оцінки реальності в коучингові.
3. Постановка питань для оцінки реальності.
4. Здійснення вибору та його максимізація в коучингу.
5. Негативні переконання в коучингові.
6. Роль коуча у здійсненні вибору клієнта.

Тема 12. Організаційно-практичні аспекти та процес групового тренінгу

1. Вимоги до комплектування групи.
2. Обладнання приміщення для тренінгу.
3. Просторова і тимчасова організація тренінгів.
4. Традиційна схема (структура) тренінгового заняття.

Тема 13. Програма індивідуального тренінгу

1. Теоретичні й методологічні основи проведення індивідуальних тренінгів.
2. Основні методики проведення індивідуальних тренінгів.
3. Роль коуча в розкритті і допомозі усвідомлення сильних сторін особистості.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 26

4. Допомога коуча в розвитку впевненості в собі, подоланні бар'єрів, які заважають повноцінному самовираженню та самовдосконаленню.
5. Закріплення навичок і умінь при проведенні індивідуальних тренінгів.

Тема 14. Практична робота з основними інструментами коучингу

1. Техніка «Колесо балансу»
2. Стратегія Уолта Діснея
3. Піраміда Роберта Ділтса
4. Техніка шкалювання

Тема 15. Практична робота з допоміжними інструментами коучингу

1. Використання метафор
2. Метафоричні асоціативні карти
3. Техніка «воронка запитань»
4. Техніка «картезіанські запитання»
5. Техніка «SMART» (визначення критеріїв задач)
6. Модель SWOT
7. Вправи, спрямовані на самопізнання та розвиток особистості

Тема 16. Відпрацювання компонентів коучингу

1. Стадія 1: прояснення сенсу та цілей коучингу.
2. Стадія 2: спільне визначення специфічних потреб у розвитку.
3. Стадія 3: формулювання детального плану коучингу.
4. Стадія 4: виконання завдання чи провадження діяльності.
5. Стадія 5: критичне осмислення дій та планування більш ефективної діяльності.
6. Стадія 6: завершення взаємини коучингу.

МЕТОДИКИ КОУЧИНГУ

Тема 1. Основні принципи коучингових методик

1. Принцип партнерства між коучем та клієнтом.
2. Фокус на потенціалі та ресурсах клієнта.
3. Принцип конфіденційності та довіри.
4. Орієнтація на майбутнє та цілі.
5. Використання запитань для стимулювання мислення.
6. Принцип відповідальності клієнта за результати.
7. Інтеграція з психологією та мотивацією.

Тема 2. Основні принципи консалтингових методик

1. Аналіз проблеми та діагностика ситуації.
2. Розробка рекомендацій на основі експертизи.
3. Принцип об'єктивності та незалежності.
4. Фокус на ефективності та вимірюваних результатах.
5. Взаємодія з організаційною структурою.
6. Принцип адаптивності до контексту клієнта.

Тема 3. Різниця та подібності між коучинговими та консалтинговими методиками

1. Порівняння ролей: експерт vs. фасилітатор.
2. Підходи до вирішення проблем: директивний vs. нон-директивний.
3. Тривалість процесів та фази взаємодії.
4. Цілі: розвиток навичок vs. оптимізація процесів.
5. Етичні аспекти в обох методах.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 27

6. Інтеграція коучингу в консалтинг і навпаки.
7. Приклади гібридних підходів.

Тема 4. Методики використання коучингових моделей

1. Модель GROW: мета, реальність, опції, воля.
2. Модель CLEAR: контракт, слухання, дослідження, дії, огляд.
3. Коучинг за моделлю OSCAR: результат, ситуація, вибір, дії, огляд.
4. Трансформаційний коучинг та його моделі.
5. Коучинг на основі сильних сторін (Strengths-based coaching).
6. Груповий коучинг: моделі та особливості.

Тема 5. Методики використання консалтингових моделей

1. Модель McKinsey 7S: структура, стратегія, системи тощо.
2. Консалтинг за моделлю BCG: матриця зростання-частки ринку.
3. Процесний консалтинг: фази від діагностики до впровадження.
4. Стратегічний консалтинг та його моделі.
5. Операційний консалтинг: оптимізація процесів.
6. HR-консалтинг: моделі управління персоналом.
7. IT-консалтинг: моделі цифрової трансформації.

Тема 6. Методики використання комунікації в коучингу та консалтингу

1. Активне слухання та емпатія.
2. Формулювання потужних запитань.
3. Невербальна комунікація та її роль.
4. Зворотний зв'язок: конструктивний та ефективний.
5. Управління конфліктами в процесі.
6. Презентація ідей та рекомендацій.

Тема 7. Інструменти та техніки коучингу

1. Техніка "Колесо життя" для балансу.
2. Візуалізація та афірмації.
3. Техніка SMART-цілей.
4. Роль-плей та симуляції.
5. Медитація та mindfulness в коучингу.
6. Інструменти для моніторингу прогресу.

Тема 8. Інструменти та техніки консалтингу

1. SWOT-аналіз та його застосування.
2. PESTLE-аналіз зовнішнього середовища.
3. Бенчмаркінг та порівняльний аналіз.
4. Інструменти моделювання бізнес-процесів (BPMN).
5. Анкетування та опитування клієнтів.
6. Програмне забезпечення для консалтингу (наприклад, CRM).
7. Методи оцінки ROI (повернення інвестицій).

Тема 9. Кейс-стаді та практичне застосування

1. Аналіз реальних кейсів коучингу в бізнесі.
2. Кейси консалтингу в організаціях.
3. Розбір помилок та успіхів у практиці.
4. Симуляція сесій коучингу.
5. Групові проекти з консалтингу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 28

6. Оцінка ефективності методик.

Тема 10. Майбутні тенденції та розвиток кар'єри

1. Цифровий коучинг: онлайн-платформи та AI.
2. Тенденції в консалтингу: стійкість та ESG.
3. Сертифікація та професійний розвиток.
4. Кар'єрні шляхи в коучингу та консалтингу.
5. Інтеграція з іншими дисциплінами (наприклад, психологія, менеджмент).
6. Глобальні виклики та адаптація методик.
7. Самокоучинг та самоконсалтинг для особистого зростання.

Критерії оцінювання знань

Критерії оцінювання – це система якостей, яка дозволяє реалізувати принцип єдності вимог до змісту і форми контролю рівня засвоєння знань і вмінь та їх об'єктивного оцінювання. Відповідь здобувачів на атестаційному екзамені виявляє рівень теоретичної та практичної підготовки випускника, розуміння ним завдань, вмінь і навичок професійної діяльності фахівця зі спеціальності 033 «Філософія» відповідно до змісту освітньо-професійної програми «Масові комунікації, коучинг та консалтинг», поєднання фундаментальних знань з професійними вміннями і навичками, загальну культуру, виразність та культуру володіння державною мовою.

Екзаменаційний білет містить 3 теоретичних питання: 1 питання з блоку дисциплін з історії філософії (максимальна кількість балів 40), 2 питання – з блоку дисциплін «Онтологія та гносеологія», «Філософська антропологія», «Філософія культури» і 3 питання з медіафілософії, коучингу та консалтингу (максимальна кількість балів за кожне 30), Загальна максимальна кількість балів на всі питання білету – 100. Критерії оцінювання відповіді на питання теоретичного характеру.

Оцінка «відмінно» – 90-100 балів – виставляється, якщо здобувач точно і повно відповів на запитання білета, чітко і логічно відповів на поставлені екзаменаторами запитання, вільно володіє науковою термінологією, наводить приклади з допоміжної літератури та власної практики, демонструє бачення практичного застосування вивченого матеріалу.

Оцінка «добре» – 74-89 балів – ставиться у випадку, коли при відповіді здобувач допустив деякі неточності чи залишилась нерозкритою частина білета (до 15%) за умови, що принципові моменти запитань були розкриті правильно, незначні помилки усуваються самим здобувачем, коли на помилки вказує екзаменатор.

Оцінка «задовільно» – 60-73 бали – виставляється за наявність у відповіді декількох суттєвих неточностей, нечіткість відповіді, коли 30-50% змісту білета залишається нерозкритою, допущені помилки і порушена логіка викладу, що вплинуло на результат та правильність висновків. Відповідь не аргументована прикладами, посиланнями на джерела. На додаткові запитання екзаменатора відповідає теж в межах 45-50%.

Оцінка «незадовільно» – 0-34 балів – виставляється, якщо здобувач не засвоїв матеріал у межах програм навчальних дисциплін (менше 50%), не дає конкретної відповіді на питання білету, не ознайомлений з методичною і навчальною літературою з дисципліни, не здатний висвітлити поставлене питання. На додаткові та навідні запитання екзаменатора здобувач часто не знає правильної відповіді. Не володіє базовими категоріями та основними теоретичними поняттями з фахових дисциплін.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 29

Загальна оцінка за атестаційний екзамен

Загальна оцінка по білету підраховується як сумарна кількість оцінок, отриманих з кожного питання білета. Оцінка «відмінно» може бути поставлена лише у тому випадку, якщо жодне із питань екзаменаційного білета не оцінено нижче оцінки «добре». Загальна оцінка як результат складання екзамену визначається за шкалою ECTS і переводиться у національну шкалу оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

За шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	Бали
A	Відмінно	90-100
B	Добре	82-89
C		74-81
D	Задовільно	64-73
E		60-63
FX	Незадовільно	35-59
F		0-34

Рекомендована література:

1. Baudrillard J. Requiem for the Media, 1972. <https://divinecuration.github.io/assets/pdf/ baudrillardrequiem.pdf>
2. Cassirer E. An Essay on Man. New Haven: Yale University Press, 1944. https://ia801901.us.archive.org/34/items/in.ernet.dli.2015.236097/2015.236097.An-Essay_text.pdf
3. Chomsky N. Media Control. The Spectacular Achievements of Propaganda. N. Y., 2002. 103 p. https://library.uniteddiversity.coop/Media_and_Free_Culture/Media_Control-The_Spectacular_Achievements_of_Propaganda-Noam_Chomsky.pdf
4. Gabriel M. Neo-Existentialism. Cambridge: Polity Press, 2019. 160 p. (Сучасний погляд на онтологію людського буття).
5. Harman G. Object-Oriented Ontology: A New Theory of Everything. Pelican Books, 2020. 304 p.
6. Kondratiuk Y., Hordiichuk O., Yablonska N., Vitiuk I. Coaching Technologies for Unlocking Postgraduate Students' Inner Potential. International Scientific Journal of Universities and Leadership. 2025. 19. pp. 127-134.
7. McLuhan M. Understanding Media: The Extensions of Man. 2nd ed., repr., corrected. London : Routledge, 2001. 392 p. <https://designopendata.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/05/understanding-media-mcluhan.pdf>
8. Mihelj S., Huxtable S. (2018). From Media Systems to Media Cultures. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108525039>
9. Scott M. Apocalyptic Thinking in Early Greek Philosophy. Oxford: Oxford University Press, 2021. 272 p. (Дослідження витоків онтологічних концепцій).
10. Slyusar V. Informational Violence in the Symbolic Exchange and Modern Mediareality: the Modus Dimension. Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences. 2019. № 1 (85). P. 25-35. <https://eprints.zu.edu.ua/30501/1/5.pdf>
11. Slyusar V. M., Khrystokin G. V., Yastrebova A. O. Is dialogue possible in the post-truth era? (Media philosophy and social and communication studies). Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Philosophical Sciences. 2023. № 1 (93). P. 29 – 40. <http://philosophy.visnyk.zu.edu.ua/article/download/283093/277275/652499>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 30

12. Slyusar V., Kondratiuk Yu., Yablonska N., Vitiuk I. Strategies and philosophy of coaching in the formation of digital resilience of a national security specialist. *Society and Security*. 2025. № 3(9). Pp. 56–60.
13. Slyusar V., Kozlovets M., Horokhova L., Chaplinska O. Phenomenon of targeted advertising in postpanoptic society. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers*. 2021. 8 (85). P.48–56. <http://humstudies.com.ua/article/view/243385/241264>
14. The Oxford Handbook of Topics in Epistemology. Edited by Baron Reed and Sebastian Lutz. Oxford University Press, 2023. (Найсучасніший огляд проблем теорії пізнання).
15. Yakovleva O., Slyusar V., Kushnir O., Sabovchuk, A. New trends in scientific and technological revolution (STR) and transformation of science and education systems in the paradigm of sustainable development. *E3S Web of Conferences*. 2021. № 277 https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/pdf/2021/53/e3sconf_icees2021_06006.pdf
16. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / Львів. держ. ун-т ім. Івана Франка. Центр гуманіт. дослідж., Наук. т-во ім. Шевченка; за ред. М. Зубрицької. Львів: Літопис, 1996. 633 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Zubrytska_Mariia/Antolohiia_svitovoi_literaturno-krytychnoi_dumky_XX_st/
17. Беньямін В. Вибране; пер. з нім. Ю. Рибачук, Н. Лозинська. Львів: Літопис, 2002. 214 с.
18. Беньямін В. Мистецький твір у добу своєї технічної відтворюваності / В. Беньямін ; [пер. з нім. Ю. Рибачук, Н. Лозинська]. *Вибране*. Львів : Літопис, 2002. С. 53 – 97.
19. Беньямін В. Щодо критики насильства : статті та есеї. Київ: Грані-Т, 2012. 312 с. https://hromadalib.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/08/benjamin_2012_zur_kritik.pdf
20. Бичко І. В. Філософія: підручник. К.: вид. "ЦУЛ"; 2020. 648 с.
21. Білецька В. В., Дьяченко Ю. А. Медіафілософія як інструмент осмислення медіареальності в контексті інформатизації сучасного суспільства. *Філософські обрії*. 2019. Вип. 42. С. 82-86. URL: <http://jnas.nbu.gov.ua/article/UJRN-0001153965>
22. Білик Н. І., Любченко Н. В. Педагогічний коучинг як технологія професійного розвитку вчителя в системі підвищення кваліфікації. *Імідж сучасного педагога*. 2020. № 5 (194). С. 41–46.
23. Бодріяр Ж. Симулякри і симуляція : пер. з фр. В. Ховхуна. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2004. 230 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Jean_Baudrillard/Symuliakry_i_symuliatsiia.pdf
24. Бойченко М. І. Філософія як концептуалізація досвіду: онтологічний та гносеологічний виміри. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2021. 320 с.
25. Братко Г. В. Онтологія та гносеологія: Навчальний посібник для студентів філософських факультетів. Тернопіль: ТНПУ, 2022. 210 с.
26. Вітгенштайн Л. «Логіко-філософський трактат» https://chtyvo.org.ua/authors/Wittgenstein_Ludwig/Lohiko-filosofskyi_traktat/
27. Вітмор Дж. Ефективний коучинг Київ: Вид. група КМ-БУКС, 2019. 336 с.
28. Гартман М. Буття та пізнання. Основи онтології. (Пер. з нім.). Київ: Ніка-Центр, 2020. 400 с.
29. Гомілко О. Є. Антропологічні межі прогресу: філософська рефлексія. Київ: Основи, 2021. 256 с. (Аналіз онтології людини в умовах технологічних змін).
30. Гордійчук О.О., Кондратюк Ю.С., Яблонська Н.М. Стоїцизм як філософська основа коучингу: керування емоціями та внутрішня свобода у складних життєвих обставинах. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2025. Вип.2(98). С.133-143.
31. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : підручник 3-ге вид., переробл. і допов. Харків: Право, 2020. 432 с. https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/pidr_filos_2018.pdf
32. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія : підручник; 3-тє вид., переробл. Харків: Право, 2020. 432 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 31

33. Деланда М. Нова онтологія для соціальних наук: Теорія асамбляжів. (Пер. з англ.). Львів: Видавництво Астролябія, 2021. 288 с.
34. Деріда Ж. Письмо та відмінність. Київ: Основи., 2004. 602 с.
https://chtyvo.org.ua/authors/Derrida_Jacques/Pysmo_ta_vidminnist/
35. Зайко Л. Я. Політичний PR та мас-медіа: діалектика взаємозв'язків. *Специфіка комунікативних впливів у соціокультурному просторі*: монографія [О. І. Андросович, Л. А. Башманівська, В. І. Башманівський, О. В. Богуславський, Л. В. Давидова, К. В. Дюжева, Л. Я. Зайко, І. В. Лиса, З. В. Партико, Н. М. Яблонська]; за заг. ред. В. І. Башманівського. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. С. 90 – 127.
36. Зонов Б. Коучинг як процес підтримки та розвитку нових моделей поведінки в освітньому середовищі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал*. 2021. № 4 (108). С. 380–387.
37. Зонтаг С. Про фотографію; [пер. з англ. П. Таращук]. Київ : Основи, 2002. 189 с.
38. Зражевська Н. І. Медіа як інструмент медіаконтролю і як засіб соціального примусу. *State and Regions. Series: Social Communications*. 2022. № 1(49). С. 122–129.
39. Кант І. *Критика чистого розуму*. (Пер. з нім. І. Бурковського). 4-те вид. Київ: Юніверс, 2021. 712 с.
40. Кант І. *Прологмени до кожної майбутньої метафізики, що може виникнути як наука*. (Пер. з нім. В. Терлецького). Харків: Фоліо, 2022. 288 с.
41. Кебуладзе В. І. Феноменологія досвіду. Київ: Дух і Літера, 2021. 280 с. (Важлива праця з гносеології, що розглядає структури людського сприйняття).
42. Конверський А.Є. Сучасна логіка. Класична та некласична: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 296 с.
43. Конверський А.Є. Традиційна логіка: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 408 с.
44. Котовська І. Коучинг як новий метод управління персоналом [Електронний ресурс] / Ірина Котовська, Роман Оксентюк, Юрій Вовк // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2021. — Вип. 1 (14). — С. 178-184
45. Коучинг: технологія розкриття внутрішнього потенціалу дослідника : навчально-методичний посібник для здобувачів освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» зі спеціальності 051 Економіка усіх форм навчання [Електронний ресурс]; упоряд. О. В. Захарова. Черкаси: ЧДТУ, 2020. 65 с.
46. Кочубей Н. В. Порядок і Хаос: синергетична парадигма сучасності. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. 180 с. (Дослідження онтології складних систем).
47. Кун Т. Структура наукових революцій : пер. з англ. О. Васильєва. Київ : Port-Royal, 2001. 228 с. <http://litopys.org.ua/kuhn/kuhn.htm>
48. Литвинчук О. В. Філософія: навчальний посібник. 2021. 403 с.
<http://library.ztu.edu.ua/ftextslocal/Litvinchuk.pdf>
49. Ломачинська І.М., Ломачинський Б.Г. Функціональна спрямованість інформаційної культури. *Вісник Львівського університету. Сер. Філософ.-політолог. студії*. 2020. Вип.30. С. 77 – 93 DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2020.30.10>
50. Маркс К. Капітал. Том 1. Книга 1. Процес продукції капіталу. Наук. праця, 1933.
https://www.marxists.org/ukrainian/marx-engels/kapital/Kapital_Tom_1_Knyha_1.pdf
51. Масуда Й. Комп'ютопія [перекл. з англ. В. Ляха]. *Філософська і соціологічна думка*. 1993. № 6. С. 36–50.
52. Медіакультура в контексті міждисциплінарних досліджень : монографія / за загал. наук. ред. В. В. Березенко, М. А. Лепського, О. О. Семенець ; відп. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьова. Запоріжжя : *Кераміст*, 2017. 309 с.
https://www.academia.edu/35657242/%D0%9C%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0_%D0%B2_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D1%96_%D0%BC%D1%96%D0%B6%D0%B4

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 32

D0%B8%D1%81%D1%86%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BD%D0%B8%D1%85_%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%8C_%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%B7%D0%B0_%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB_%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA_%D1%80%D0%B5%D0%B4_%D0%92_%D0%92_%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B7%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%9C_%D0%90_%D0%9B%D0%B5%D0%BF%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D0%9E_%D0%9E_%D0%A1%D0%B5%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C_%D0%B2%D1%96%D0%B4%D0%BF_%D1%80%D0%B5%D0%B4_%D0%9A_%D0%93_%D0%A1%D1%96%D1%80%D1%96%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%BA_%D0%94%D0%BE%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B0_%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B6%D0%B6%D1%8F_%D0%9A%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82_2017_309_%D1%81

53. Мейясу К. Після скінченності: Есе про необхідність контингентності. (Пер. з франц.). Київ: Медуза, 2019. 240 с. (Ключовий текст «спекулятивного реалізму», що переглядає класичну гносеологію).

54. Мерло-Понті М. Видиме й невидиме: з робочими нотатками ; [Пер. з фр. Є. Марічев; упоряд., авт. передмови та післямови К. Лефор]. Київ : Видавничий дім КМ Академія, 2003. 268 с.

55. Міл Дж. С. Про свободу: есе : пер. з англ. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 463 с. <http://litopys.org.ua/mill/mill.htm>

56. Найчук А.В., Ганаба С.О. Філософія історії: [навчальний посібник]. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2020. 204 с https://shron1.chtyvo.org.ua/Naichuk_Anton/Filosofia_istorii.pdf

57. Нежинська О. О., . Тименко В. М. Основи коучингу : навчальний посібник. Київ ; Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2019. 220 с.

58. Ніцше Ф. Так казав Заратустра ; Жадання влади : пер. з нім. А. Онишка, П. Таращука. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. 437 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Nietzsche_Friedrich/Tak_kazav_Zaratustra_Zhadannia_vlady/

59. Після філософії: кінець чи трансформація?: Пер. з англ./ Упоряд.: К. Байнес та інші. Київ: Четверта хвиля, 2000. 432 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Rorty_Richard/Pislia_filosofii_Kinets_chy_transformatsiia7.pdf

60. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги. Том 1 : пер. з англ. О. Коваленка. Київ : Основи, 1994. 444 с. https://shron1.chtyvo.org.ua/Popper_Karl/Vidkryte_suspilstvo_ta_ioho_vorohy_Tom_1.pdf

61. Пролеєв С. В. Метаморфози новочасної раціональності*. Філософська думка. 2022. № 2. С. 24–41. (Гносеологічний аналіз трансформації розуму).

62. Психологія професійної діяльності: підручник / за ред. С.К. Шандрука. Тернопіль: ЗУНУ, 2022. 256 с.

63. Пушонкова О.А. Філософія культури. Навчально-методичний посібник. Черкаси : Вертикаль, видавець Кандич С. Г. 2023. 96 с. https://eprints.cdu.edu.ua/5793/1/MAKET_FILOSOF_02_2024.pdf

64. Рассел Б. «Чому я не християнин» Скорочено: <https://chtyvo.org.ua/genre/naukova/> повна версія <https://psylib.org.ua/books/rassb02/index.htm>

65. Рейнольдс М. Коучинг: емоційна компетентність / Пер. з англ. Центру підтримки корпоративного управління і бізнесу, 2023. 237 с.

66. Самуйлік М. М. Філософія: конспект лекцій. Одеса. 2023 <http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3740/1/Філософія.консп.лекц..pdf>

67. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо: нарис феноменологічної онтології : пер. з фр. В. Ляха, П. Таращука. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. 854 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Sartre_Jean-Paul/Buttia_i_Nischo.pdf

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	Випуск 1	Зміни 0	Екземпляр № 1	Арк 34 / 33

68. Симчич М. В. *Philosophia rationalis: Курси логіки та гносеології в Києво-Могилянській академії*. Київ: Дух і Літера, 2020. 456 с.
69. Скоробагатська, О. І. Управління формуванням коучингових компетенцій у майбутніх менеджерів організації: магістер. робота / О. І. Скоробагатська ; науковий керівник О. Г. Козлова. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2020. 83 с.
70. Слюсар В., Кондратюк Ю., Яблонська Н., Слюсар М. Коучингові моделі у формуванні лідерських якостей фахівців з військової справи (моделі GROW та CLEAR). *Society and Security*. 2025. № 6(12). С. 93–98.
71. Сторожук С. В., Гоян І. М., Матвієнко І. С. *Логіка: Навчальний посібник*. Київ: Вадекс, 2020. 370 с.
72. Уїтмор Дж. Застосування коучингу в команді // Уїтмор Дж. *Коучинг високої ефективності*. /Пер. с англ. - К.: Генеза, 2020. 244 с.
73. *Філософія: теоретичний курс : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти / за ред. Я. В.Шрамка*. Кривий Ріг: Криворізький державний педагогічний університет, 2021. 264 с.
<https://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/4392/1/%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%D0%A2%D0%9A2021.pdf>
74. *Філософія : навчальний посібник*; І. Г. Утюж, Н. В. Спиця, М. О. Мегрелішвілі. Запоріжжя: ЗДМУ, 2022. 168 с.
http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/18055/1/Посібник_з_філософії%202022%20.pdf
75. *Філософія : підручник / В. С. Бліхар, М. М. Цимбалюк, Н. В. Гайворонюк, В. В. Левкулич, Б. Б. Шандра, В. Ю. Свищо*; вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород : Говерла, 2021. 440 с.
<https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/4251/1/%D0%91%D0%BB%D1%96%D1%85%D0%B0%20%D0%A4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%96%D0%B4%D1%80%D1%83%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>
76. *Філософія: підручник для студентів вищ.навч.закл. / Л.В. Губерський, В.П. Андрущенко, А.О. Баумайстер, І.С. Добронравова, В.В. Ільїн*; за ред. Л. В. Губерський. вид. 2-ге, перероб, і допов. Харків: Фоліо, 2018. 620 с.
77. *Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябіної, Л. І. Юрченко*. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. 286 с.
78. Фопель К. *Впевнене управління. Тренінг, коучинг, саморозвиток / Пер. з нім. 3-є вид.* К.: Генеза, 2019. 122 с. (Серія «Бізнес-психологія»).
79. Фройд З. *Вступ до психоаналізу : лекції зі вступу до психоаналізу з новими висновками* : пер. з нім. П. Таращука. Київ : Основи, 1998. 709 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Freud_Sigmund/Vstup_do_psykhoanalizu.pdf
80. Фуко М. *Археологія знання* : пер. з фр. В. Шовкуна. Київ : Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. 326 с. https://chtyvo.org.ua/authors/Foucault_Michel/Arkheolohiia_znannia/
81. Хамітов, Н. *Філософська антропологія: світовий та вітчизняний контексти*. Вісник Національної академії наук України. 2021. № 5. С. 81-94.
<http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/180286/12-Khamitov.pdf?sequence=1>
82. Шепетяк О., Шепетяк О. *Філософія: Підручник*. Львів, 2020. 784 с.
83. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/35525/2/O_Shepetiak_Philosophy_IFF.pdf
Slyusar V., Kozlovets M., Horokhova L., Chaplinska O. Phenomenon of targeted advertising in postpanoptic society. *Humanities Studies: Collection of Scientific Papers*. 2021. 8 (85). P.48–56.
<http://humstudies.com.ua/article/view/243385/241264>
84. Шпачинський І., Воронюк К. *Медіафілософія: деякі аспекти філософського осмислення поняття «медіа»*. *Молодий вчений*. 2020. № 12 (88). С. 251–254. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-50>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю ДСТУ ISO 9001:2015 та ДСТУ ISO 21001:2019			Ф-31.08- 05.01/033.00.1/Б- ОК43-1-2025
	<i>Випуск 1</i>	<i>Зміни 0</i>	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 34 / 34</i>

85. Яблонська Н.М., Кондратюк Ю.С., Євченко О.В., Гордійчук О.О. COACHING AND CONSULTING: BASICS OF PERSONAL BRANDING. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки. 2025. Вип. 3. С. 54-62.